

El Puig

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Vilar
Alçada: 219

Coordenades:

Latitud: 41.63301
Longitud: 1.8634
UTM Est (X): 405330
UTM Nord (Y): 4609655

Classificació

Número de fitxa 08053 - 22
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Modern Popular Medieval
Segle XIII-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Número inventari Si (IPA 35034)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 5497002DG0059N0001AB
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 21/01/2017 - 01:00

Descripció

El Puig del Vilar es troba ubicat a l'extrem sud-occidental d'un serrat rocós que s'estén com una llengua fins a l'església de Santa Maria, a l'extrem nord-occidental d'aquest. El punt més baix del vessant septentrional d'aquest serrat és el torrent anomenat, rasot del Puig, que desemboca al Llobregat. Pel costat meridional, les antigues feixes de vinya que arribaven al riu, són avui el Borràs, amb la fàbrica inclosa. Es tracta d'un mas clos, de planta rectangular, construït damunt de la cinglera. És de planta rectangular, dividit en planta baixa, pis i golfes practicables. La coberta és a dues aigües, en teula àrab, molt ample amb el carener de la façana, orientada a migdia. La construcció d'una torreta al damunt en distorsiona la imatge i sembla que adopti el tipus de coberta basilical.

El parament és de pedres de mides diverses unides amb morter, amb pedra ben escairada a les cantoneres per tal de reforçar i embellir la construcció. La façana orientada al sud és la principal i conté un portal amb brancals i dovelles de pedra que ha quedat protegida per una ampliació posterior de la casa, amb dues ales laterals i galeries obertes per ambdós costats (la galeria orientada al sud va ser tapiada posteriorment). Quan l'any 2005 es va restaurar la casa, amb el repicat de la façana van aparèixer els arcs. Es va optar per deixar-los vistos.

Les finestres de la façana principal mostren brancals i llindes de pedra ben treballada, sense motlures. Es conserva una part de l'era, de pedra, a la part posterior de la casa, (tot i que ha estat remodelada), així com un pou amb el safareig que aprofitaven l'aigua de pluja.

L'edifici ubicat a l'altre costat de l'era, ara rehabilitat com a habitatge per a la família, era l'antic trull, que es va desmuntar i col·locar damunt d'una solera de maons a l'actual entrada principal.

Els antics cellers, són a la planta baixa, majoritàriament excavats a la roca, amb volta de canó. Vàries sales acullen el museu que la família ha obert al públic amb tot els estris conservats durant segles pels habitants del mas.

A l'exterior, davant de la façana orientada al sud, hi ha tot un seguit d'annexos que havien estat emprats com a corts i per a fer el vi. Un total de 14 cups o tines, majoritàriament conservats i restaurats (una de les tines s'ha rehabilitat com escala de cargol per accedir a la planta inferior). D'altres tenen un vidre al damunt i d'altres s'han tapat amb un parquet de fusta per aprofitar l'espai com a sala de recepcions.

Observacions:

L'any 1838, Joan Puig i Camprubí comença a escriure en unes llibretes totes les compres, vendes i altres fets que tindran a veure amb el mas. En morir, l'any 1890, ho continuarà el seu fill, Josep Puig Casajuana fins al 1909. Aquestes anotacions fetes en llibretes, han estat transcrites per l'historiador i arxiver Joan Valls i Pueyo, i publicades per l'Ajuntament de Castellbell i El Vilar. Algunes de les aportacions més importants són els de caire demogràfic, com els naixements i les defuncions, o casaments. També proporcionen llistats de la composició dels diversos ajuntaments de l'època, les diferents collites efectuades a la seva heretat, el tipus de conreu (ordi, civada, faves, favons, besses i guixes), el nom dels diferents camps, amb la qual cosa ha permès recuperar un gran nombre de topònims. També es tracta la matança del porc i s'esmenten els diferents forns de calç i d'obra que tenien a la propietat. Sabem que tenien un forn d'obra al Pla de l'abeurador i un forn de calç al costat del riu Llobregat. I es poden llegir la part que es quedaven els parcers que fornaven i la part que es quedava el propietari. S'anoten també les diferents obres de reforma i d'engrandiment de la masia que es fan durant aquests anys. Crida l'atenció una data de l'any 1877 en que els amos del mas Puig permeten que s'arrenqui l'alzina més gran de la propietat coneguda amb el nom de "l'alzina del Manrresà", del qual els llenyataires en van treure 50 quintals de llenya, o el 1908 en que els carboners de Marganell, coneguts com els Gasparons, van fer 45 càrregues de carbó aprofitant la fusta d'alzines i roures vells. L'any 1882, Joan Puig instal·la una premsa amb el seu fill Josep i el net Valentí, amb "el caragol, ÿ gàbia, ÿ muntans, ÿ demás ferros, algun nos a serbit un fuste de Manresa, que se anomena lo Cañis, ÿ premsa xica per escorra lo most, tot jun 120 duros".

Història

La denominació del Puig es deu a la signatura dels capítols matrimonials, el dia 17 d'abril de 1598 entre la Margarida, vídua de Salvador Ferran, del mas Ferran del Vilar i Magí Puig de Castellbell, propietaris del mas Puig del Llor, el futur Prat, de Sant Cristòfol. Així el cognom Ferran passa per la successió dels portadors del cognom Puig durant quatre segles.

El primer personatge amb el cognom Ferran, abans de que passi a anomenar-se Puig, és Pericó i el seu pare Pere, que el dia 28 d'abril de 1245 declara davant del notari de Manresa que tenia un deute de 30 sous amb Ferrer Om, de la mateixa ciutat, per una terra que aquest Pericó conreava, situada al costat del molí de Sibil·la de Castellet.

L'any 1598, Margarida, vídua de Salvador Ferran, es casa amb Magí Puig, originària del mas Prat, de Sant Cristòfol. Es produeix un canvi en la nissaga dels Ferran als Puig.

L'any 1727, Josep Puig declara ser propietari "...de tot aquell mas vulgarment dit lo mas Ferran".

L'any 1745 ja s'esmenta com a Puig.

Bibliografia

FRONTERA, Genís i DEVANT, Jèssica (2004). Castellbell i el Vilar. Història i memòria gràfica. Castellbell i el Vilar: El Brogit.

VALLS i PUEYO, Joan (1993). El mas Llopart (després Ferran) i el mas Ferran (després Puig del Vilar); dins El Brogit, 159 setembre de 1993, pp. 8-9.

VALLS i PUEYO, Joan (2004). Les llibretes del mas Puig del Vilar. Dietaris de pagès a Castellbell i el Vilar (segles XIX-XX), ATemes històrics, vol. II. Ajuntament de Castellbell i el Vilar.

VALLS i PUEYO, Joan (2015).El Puig del Vilar. Vuit segles d'història mirant a Montserrat (Castellbell i el Vilar, segles XIII-XXI). Castellbell i el Vilar: Zenobita edicions.

